

Hazırlayan:
Prof. Dr. Kerem Alkin
Türkiye İMSAD Ekonomi Danışmanı

Dolar kurundaki kısmi sakinleşmenin kalıcı olup olmadığının gözleneceği bir hafta yaşayacağız. 8 Şubat günü açıklanacak 2016 yılı aralık ayı sanayi üretim verisi, geçen yılın son çeyreğindeki büyüme performansı için bize gereken ipucunu verecek. Bu hafta, yurt dışında ve yurt içinde ekonomik verileri dikkatle takip etmeyi sürdüreceğiz. Türkiye'nin 'not indirimi'ne rağmen, yatırım yapılabilir cazibesini koruduğuna dair yabancı kurum değerlendirmelerine göz atmakta da yarar var.

- TCMB'nin 10 Ocak'tan bu yana yürüttüğü proaktif para politikası manevrası, piyasadaki TL miktarına getirilen kontrol doğrultusunda, döviz kurlarına kısmi bir sakinleşme getirdi. Bununla birlikte, yıllıklandırılmış manşet enflasyonun ocak ayı sonunda yüzde 9.22'ye ulaşmış olması, döviz kurlarında ekim ayından bu yana gözlenen artışın enflasyona geçişkenliğinin şubat ve mart aylarında da devamına bağlı olarak, nisan ayından itibaren enflasyon yönünü yeniden aşağı çevirecek olsa da, iki haneli bir manşet enflasyon oranı görme ihtimalimizin yüksek olduğuna işaret ediyor. TCMB'nin son hesaplaması, döviz kurlarındaki artış oranının yüzde 15'inin enflasyona geçişkenlik gösterdiği yönünde. Kurların aşırı dalgalandığı, piyasanın aşırı ısınma gösterdiği dönemlerde bu oran yüzde 15'e kadar çıkıyor; piyasanın soğuma gösterdiği dönemlerde yüzde 10'a kadar iniyor.
- Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ocakta yüzde 2,46, Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) yüzde 3,98 artarken, yıllık enflasyon tüketici fiyatlarında, manşet enflasyon olarak, yüzde 9,22, yurt içi üretici fiyatlarında ise 13,69 oldu. Yurt içi üretici fiyatlarındaki artış oranı, aynı zamanda maliyet enflasyonu boyutunda ipucu verdiği için, ÜFE'deki artış oranının bir süre sonra, TÜFE'ye geçecek bir enflasyon etkisi olduğu da göz ardı edilmemeli. Piyasa profesyonelleri ile finans kurumu ekonomistlerinin beklentilerinin ortalaması, TÜFE'de aylık yüzde 1.76, yıllık bazda ise yüzde 8.60 artış olabileceği yönündeydi. TÜFE geçen ay aylık bazda yüzde 1.64, yıllık bazda da yüzde 8.53 artmıştı. Çekirdek TÜFE ise yüzde 7.74 oldu; beklenti yüzde 7.60'tı. TCMB bu süreçte, piyasaya günlük olarak verdiği TL likiditesinin maliyetini yüzde 9,85 ile 10 arası bir banda getirerek, finans kurumlarına döviz kurlarındaki aşırı dalgalanmanın sakinleşmesine katkıda bulunmaları yönündeki mesajı yeterince verebilmiş gözüküyor. Nitekim, Türkiye'nin uluslararası derecelendirme notunun düşürülme kararı sonrasındaki bir haftada TL ortalama yüzde 5 değer kazandı.

- ABD'de, geçen cuma günü ocak ayı tarım dışı istihdam değişim rakamının 227 bin kişi artışla, ekonomistlerinin beklentisi olan 180 bin kişilik artış rakamının üzerinde gelmesi sonrasında, euro-dolar paritesinin yeni haftaya 1,0779 dolardan başladığını gözlemliyoruz. Aynı veri seti içerisinde işsizlik oranının yüzde 4.7'den yüzde 4.8'e çıkması da, ortalama saat başı ücretlerin de yüzde 0.3 artması beklenirken, yüzde 0.1 artması da piyasalarca not edildi. ABD istihdam piyasasındaki toparlanma devam ediyor olsa da, işsizlik oranındaki artış ta, saat başı ücretlerdeki iyileşmenin sınırlı kalması da, enflasyonist baskı ihtimalini zayıflatıyor. FED yetkilileri, enflasyonun yıllıklandırılmış bazda yüzde 2'ye yaklaşmasının önemli olduğunu vurgularken, enflasyonun yükselmesi adına, para politikasındaki sıkılaştırmada aceleci davranmayacakları mesajı verdiler. Keza, 31 Ocak-1 Şubat tarihlerindeki, ABD Merkez Bankası'nın (FED) ilk Açık Piyasa Komitesi toplantısından (FOMC) da, politika faizini mart ayındaki toplantıdan itibaren arttırmak anlamında bir mesaj çıkmadı. Nitekim, yeni yıla 103 puanın üzerinde girmiş olan ve dünyanın 6 önemli para birimi karşısında ABD Doları'nın performansını gösteren Dolar Endeksi, 31 Ocak Salı gününden itibaren 100 puanın altına çekildi ve 6 Şubat'la başlayan yeni haftaya da yine 100 puanın altında başlamış durumda. Dolar Endeksi gelirken, euro-dolar paritesinin önce 1,06 doların, ardından da 1,07 doların üstüne hareket ettiğine şahit olduk. 3 Şubat Cuma gününü 1,0783 dolardan kapatan parite, 6 Şubat'la başlayan yeni haftaya da yine 1,0783 dolardan başlamış durumda. 1,0773 ile 1,0802 dolar arasındaki salınımda, paritenin 1,08 doların üzerine çıkıp çıkamayacağını birlikte göreceğiz.
- Geçen hafta, 3,78-3,82 TL bandında açılış yapan dolar-TL kurunun 3,78-3,73 TL bandında denge aradığını belirtmiştim. Yurt dışında dolar Endeksindeki gerileme ve TCMB'nin TL'nin reel değerine yönelik aldığı tedbirler ile, dolar-TL kuru 3,70 TL'nin dahi altına gördü ve 6 Şubat'la başlayan yeni haftaya 3,70 TL'nin hemen üzerinden başlamış durumda. Bu hafta, 8 Şubat'ta açıklanacak olan 2016 yılı aralık ayı sanayi üretim verisi, 2016 yılının son çeyreğinde Türkiye Ekonomisi'nin büyüme performansının nasıl gerçekleşmiş olduğu hususunda bize gereken ipucunu verecek. Bakanlar Kurulu'nun belirli mal ve hizmetlerde aldığı KDV ve ÖTV indirimi kararlarının piyasayı hareketlendirmesi beklenmekte. Bu hafta içerisinde, söz konusu indirim kararlarının pazara tam olarak yansımaları tamamlanmış olur.
- Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek, Halkbank tarafından esnaf ve sanatkarların finansmana erişim imkanlarını artırmak ve hızlandırmak amacıyla ikinci bir kredi garanti kurumunun kurulacağını belirterek, yeni kredi garanti kurumu önümüzdeki birkaç ay içinde faaliyete geçeceğini duyurdu. Halen, TOBB bünyesindeyken, yeniden yapılandırılan Kredi Garanti Fonu, çeşitli kamu ve özel sektör bankalarıyla yapılan anlaşmalar doğrultusunda, sağlanan ek kaynakla sıkıntısızdaki KOBİ'ler için kredi alımında, kredi garantisi vermeye başladı. Halk Bankası bünyesinde kurulacak yeni kredi garanti kurumu ile, kredi garanti işlemleri daha rekabetçi bir ortamda yapılacak ve Bakanlar Kurulu kararı ile, KOBİ'leri desteklemek amacıyla 250 milyar liraya artırıldığı duyurulan kefalet hacminden

firmaların daha hızlı yararlanması sağlanacak. Bakan Şimşek, 19 Ocak'ta kabul edilen düzenlemeyle Hazine Müsteşarlığının Kredi Garanti Kurumlarına aktarabileceği kaynağın azami limitinin 2 milyar liradan 25 milyar liraya çıkarıldığını da hatırlattı. Yeni limit artışıyla 250 milyar liralık kefalet hacmi yaratılmasının beklendiğine işaret eden Şimşek, halihazırda faaliyet gösteren Kredi Garanti Fonu'na ek olarak, esnaf ve sanatlara yüzde 100 kefalet imkanının sağlanacağına dikkati çekerek, yeni kredi garanti kurumunun önümüzdeki birkaç ay içinde faaliyete geçmesini beklediklerini söyledi.

- ABD'nin yeni başkanı Trump'ın sadece ABD'de siyasi depreme sebep olduğunu, olacağını sanmayın. Trump'ın seçilmesi ve göreve başlaması, esasen 2. Dünya Savaşı sonrası oluşturulmuş 'uluslararası ekonomi-politik çevre'nin sac ayaklarını oluşturan uluslararası kurumların önemini ve ittifak ilişkilerini de derinden sarsacak. Ülkeler, Birleşmiş Milletler, NATO, IMF, Dünya Bankası, IMF ve bölgesel ekonomik işbirliği anlaşmaların ötesinde ikili (bilateral) ilişkilere ağırlık verecekleri, son 65 yıldır var olan ve yozlaşmış 'küresel' düzenin ötesine geçen yeni 'birliktelikleri' oluşturmak üzere, kritik adımlar atıyorlar. Önümüzdeki 5-10 yıl, Avrupa Birliği projesi dahil, multilateral organizasyon ve anlaşmaların var olma mücadelesi ortaya koyacakları; yani kendilerini yeniden yapılandırmayı başaracakları, ya da giderek bir 'kara delik' veya 'girdap'a dönme belirtisi göstermeleri nedeniyle, ülkelerin birer, ikişer ayrılması ile son bulacakları bir döneme şahit olacağız.
- 2008 küresel finans krizine ve gelişmiş ekonomilerin dahi bu krizden gelir dağılımı adaletsizliğinin derinleşmesine maruz kaldıkları sürece kadar, küresel ölçekte yoksulluk, işsizlik ve derinleşen sosyo-ekonomik sorunların beslediği asimetrik tehditler ciddiye alınmıyordu. Son küresel finans krizi, gelişmiş ekonomilerde toplumsal hayatı derinden etkilerken, gelişmiş ekonomilerdeki kalkınma ve demokratikleşme sürecini de sekteye uğrattı. Bu durum, küresel terörün giderek güç kazandığı bir sıkışmayı da beraberinde getirmiş durumda. Gelişmiş ekonomilerde KOBİ'lerin uğradığı ekonomik tahribat, yükselen mülteci akını ile birlikte, demokrasinin kökleştiğinin düşünüldüğü ülkelerde post-modern faşizm, radikal sağcılaşma eğilimlerini de hızlandırmış durumda. Tüm bu kaotik tablo, organizasyon yapıları demodeleşmiş olan uluslararası kurumları, küresel vicdanı isyana teşvik eden çözüm üretmez hale getirmiş durumda.
- Britanya'nın 'Brexit' kararını da bu perspektifte bir kez daha incelemek gerekir. Kararın ilk haftalarında, belirli bir pişmanlık ve tartışma öne çıkmış olsa da, aylar geride kaldıkça, küresel ekonomi-politik sistemdeki yeni arayışlar ve uluslararası kurumlara yönelik umutsuzluk, Britanya'yı referandumdan çıkan kararın 'yararlı' yönleri noktasında giderek daha fazla ikna olur noktaya getirmiş gözüküyor. Bu nedenle, Britanya'nın önümüzdeki bir kaç yılı, çok sayıda ülkeyle AB veya NATO perspektifinin ötesinde 'bilateral' ilişkiler kurma çabalarını yoğunlaştırma ile geçirmesine şahit olabiliriz. Nitekim, Britanya Başbakanı May'ın, ABD'nin yeni Başkanı Trump'ı ilk ziyaret eden dünya lideri olması ve hemen ardından May'ın Türkiye ziyareti, Britanya'nın Brexit sonrasına yönelik hazırlıkları hızlandırdığını gösteriyor.

- Nitekim, Başkan Trump'ın ekibinin, yakın bir tarihte ABD'nin yeni Avrupa Birliği büyükelçisi olarak atanması ihtimali ile mülakata çağırıldığı, şu an İngiltere'de bulunan Henley Finans Okulu'nda çalışan Ted Malloch, İngiltere medya kuruluşu BBC Ekonomi birimine verdiği röportajda, AB ortak para birimi euro için 'kısa pozisyon', yani satış yönünde öneride bulunurken, ortak para biriminin sadece ölmek üzere olmadığını, euronun kritik anlamda bir başka probleminin Euro Bölgesi'nin önümüzdeki 1,5 yıl içinde çökebilme riski olduğuna işaret etmiş. Malloch, bu fikre sahip olan tek ekonomistin kendisi olmadığını, nobel ekonomi ödülü sahibi ABD'li saygın ekonomist Joseph Stiglitz'in de bu konu üzerine kocaman bir kitap yazdığını hatırlatmış. Ted Malloch, Britanya'nın ABD ile 90 gün içinde her iki tarafın da lehine olacak bir ticaret anlaşması imzalayabileceğini de düşünüyor ve tarihte en iyi birleşme ve satın alma anlaşmalarının genelde 90 gün içinde gerçekleştiğini vurguluyor.
- ABD'nin yeni başkanı Trump'ın, ilk 15 günlük icraatında TPP'yi fesh etmesini, NAFTA'yı masaya yatırmaktan, TTIP'yi tümüyle unutmaktan söz etmesini dikkate aldığınızda, ABD'nin de yeni başkanla 'multilateral' bir perspektiften, 'bilateral' bir perspektife geçmesine şaşırılmaması gerekir. Nitekim, Trump NATO'nun bugünkü varlığı ve fonksiyonlarını da bu anlamda sorguluyor, Türkiye, uluslararası ekonomi-politik alanda gözlenen bu 'aks değişikliği' sürecinde kilit role sahip ülkelerden birisi. Bir diğeri de Hindistan. Bu noktada, küresel ve bölgesel ölçekte 'multilateral' organizasyon ve işbirliklerinin ağır bir sınavdan geçeceği böyle bir dönemde, Türkiye gibi, daha fazla 'bilateral' ekonomik ve siyasi ilişkiler kurmaya ağırlık vermek isteyen önde gelen gelişmekte olan ekonomiler, bu süreçten önemli fırsatlar yakalayabilirler. Yeni 'bilateral ilişkiler çağı'nı yakından takip etmekte yarar var.